SCENARIUSZ SPOTKANIA
Materiał powstał w ranach realizacji zadania publicznego pn. Granice świata – dziedzictwo języka.
Dofinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego.
www.tradycjemazowsza.pl

Grupa docelowa: zaproszeni goście
Czas trwania: 60 minut
Temat: ***Dialekt w województwie mazowieckim z elementami zagadnień z obszaru językowego obrazu świata i etnolingwistyki.***

Cele spotkania:

- Przedstawienie podstawowych informacji na temat dialektów: mazowieckiego i małopolskiego oraz ich funkcjonowania w obrębie województwa mazowieckiego.
- Ukazanie roli językowego obrazu świata w kształtowaniu postrzegania rzeczywistości przez użytkowników języka.
- Zapoznanie uczestników z podstawowymi pojęciami etnolingwistyki i jej znaczeniem dla zrozumienia kultury i języka.

Plan spotkania:

1. Wprowadzenie (10 minut)

Prowadzący wita uczestników i przedstawia temat spotkania.

Wprowadzenie do kluczowych zagadnień:

Dialekty jako regionalne odmiany języka.

Językowy obraz świata – wyjaśnienie, że język nie tylko opisuje rzeczywistość, ale także ją kształtuje.

Etnolingwistyka – dziedzina badająca związek języka z kulturą, zwyczajami i sposobem myślenia.

Omówienie porządkujące relacji pomiędzy językiem ogólnonarodowym, dialektami i gwarami.

2. Dialekty w województwie mazowieckim (20 minut)

a) Dialekt mazowiecki (10 minut):

Obszary występowania: centralne i północne Mazowsze.

Omówienie cech charakterystycznych.

Przykład tekstu: fragment opowiadania w gwarze mazowieckiej.

b) Dialekt małopolski (10 minut):

Obszary występowania: południowe Mazowsze (Radom, Kozienice).

Omówienie cech charakterystycznych.

Przykład tekstu: fragment pieśni ludowej.

3. Językowy obraz świata a dialekty i gwary (15 minut)

Materiał powstał w ranach realizacji zadania publicznego pn. Granice świata – dziedzictwo języka. Dofinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego.
www.tradycjemazowsza.pl

a) Wprowadzenie do językowego obrazu świata (5 minut)

Wyjaśnienie pojęcia.

Gwara i jej wpływ na obraz świata na przykładzie związków z codziennymi zajęciami rolniczymi (np. liczne określenia na prace w polu).

4. Etnolingwistyka i jej znaczenie (15 minut)

Wyjaśnienie pojęcia.

5. Podsumowanie i dyskusja (10 minut)

Prowadzący podsumowuje główne wnioski:

Dialekty mazowiecki i małopolski są bogatym źródłem wiedzy o dawnym życiu i kulturze regionu.

Językowy obraz świata pokazuje, jak nasze myślenie kształtowane jest przez język.

Etnolingwistyka pomaga zrozumieć, jak język odzwierciedla i wpływa na kulturę.

Dyskusja:

- Jakie przykłady językowego obrazu świata można znaleźć we współczesnym języku młodzieżowym?
- Czy gwary powinny być zachowywane jako element dziedzictwa kulturowego i ewentualnie dlaczego?

Materiały pomocnicze:

- na potrzeby wyjaśnienia pojęć: www.tradycjemazowsza.pl

- mapa dotycząca dialektów występujących w województwie mazowieckim – plansza nr 1.

Nagrania:

- Gwara Warszawska: https://www.youtube.com/watch?v=Ustd95bvY7w
https://www.polskieradio.pl/377/8110/artykul/2361269,gwara-warszawska

- Gwara Radomska: https://www.polskieradio.pl/377/8110/artykul/2367219,gwara-radomska
https://podcasty.polskieradio.pl/track/slowianek-przewodnik-po-gwarach-polskich/fc1f8df5-c62b-4fe3-aecf-3745611bbd30

- Gwara. Tradycja polskiej wsi: https://www.youtube.com/watch?v=RfspGa67psA

- plansze i gra tematyczna jako przykłady pomocy naukowych (www.tradycjemazowsza.pl)

Materiał powstał w ranach realizacji zadania publicznego pn. Granice świata – dziedzictwo języka.
Dofinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego.
www.tradycjemazowsza.pl

Plansza nr 1.
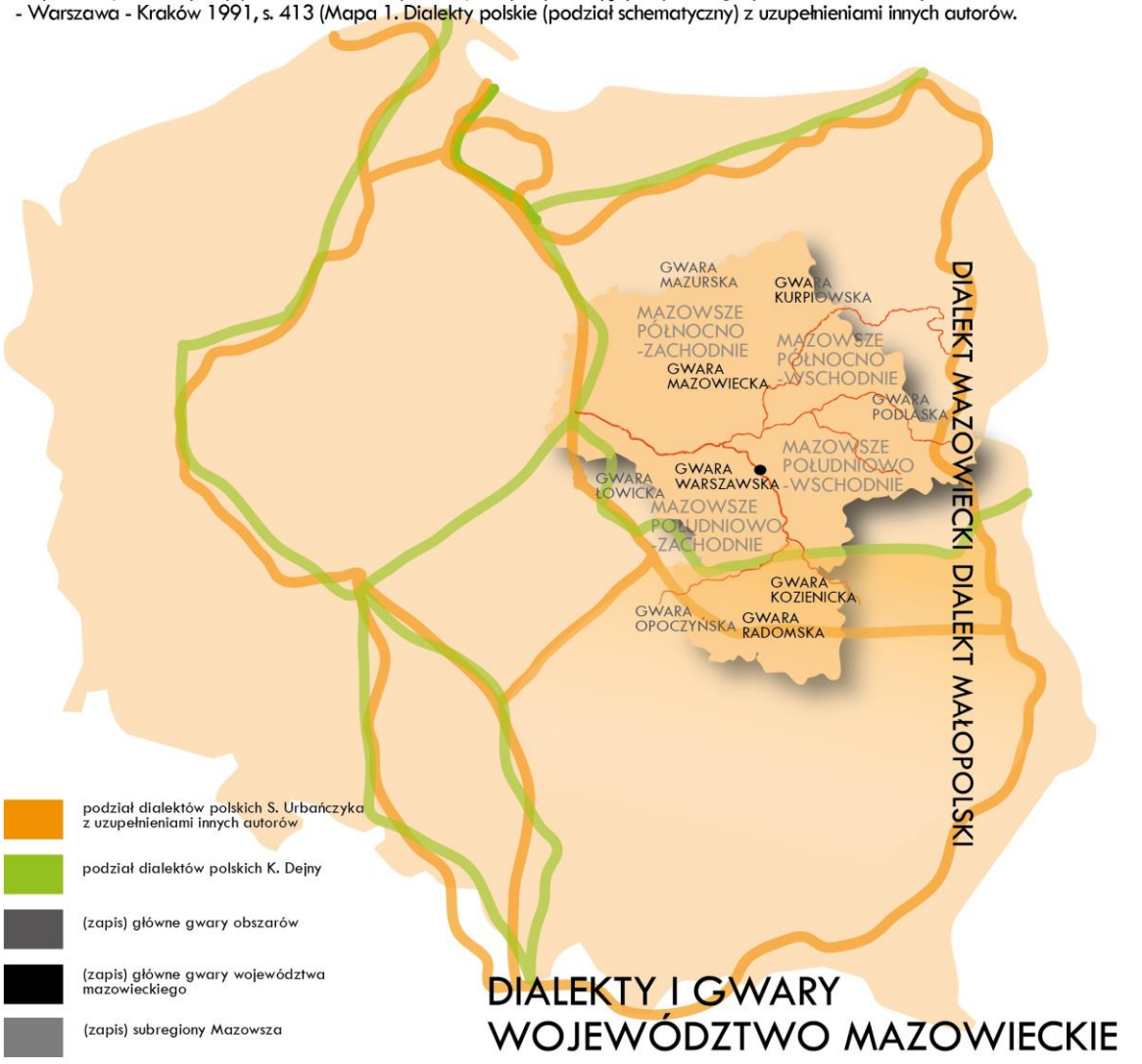
Opracowanie:
Fundacja Nova Perspektywa
na podstawie A. Krawczyk-Wieczorek na podstawie map: S. Urbańczyk, Zarys dialektologii polskiej, wyd. 3, Warszawa 1968, mapa nr 3 (Schematyczny podział dialektów polskich); Encyklopedia języka polskiego, pod red. S. Urbańczyka, Ossolineum, Wrocław - Warszawa - Kraków 1991, s. 413 (Mapa 1. Dialekty polskie (podział schematyczny) z uzupełnieniami innych autorów.